

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

УДК 005.932:[332:339.14](045)

DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2020-5-15>

Топалова І.А.

кандидат економічних наук, доцент,
старший науковий співробітник відділу ринкових механізмів та структур
Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень
Національної академії наук України

Topalova Iryna

PhD in Economics, Assistant Professor,
Senior Research Fellow of Department of Market Mechanisms and Structures
Institute of Market Problems and Economic & Ecological Research of the
National Academy of Sciences of Ukraine

МЕТОДОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ ЛАНЦЮГІВ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ТОВАРНИХ РИНКІВ

METHODOLOGY OF FORMATION AND PLANNING OF CHAINS OF RESOURCE SUPPORT OF REGIONAL COMMODITY MARKETS

У статті обґрунтовано необхідність розроблення та подальшого вдосконалення методології формування та планування ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків. Здійснено декомпозицію поняття «методологія» за різними підходами наукового пізнання. Удосконалено понятійно-категоріальний апарат регіональної економіки введенням поняття «методологія формування та планування ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків». Визначено вимоги до методології формування та планування вищезначених ланцюгів через певну структуру. Охарактеризовано види планування, які є базовими під час формування ланцюгів ресурсного забезпечення, відповідно до горизонтів та ступеню деталізації. Обґрунтовано часові, просторові та товарні характеристики рівнів планування. Визначено особливості планування ланцюгів ресурсного забезпечення за принципами діагностики діяльності та мотивації їх учасників.

Ключові слова: ланцюги ресурсного забезпечення, регіональні товарні ринки, економічний розвиток регіонів, саморозвиток та самозабезпечення регіонів, планування ланцюгів ресурсного забезпечення, види планування.

В статье обоснована необходимость разработки и дальнейшего совершенствования методологии формирования и планирования цепей ресурсного обеспечения региональных товарных рынков. Осуществлена декомпозиция понятия «методология» по разным подходам научного познания. Усовершенствован понятийно-категориальный аппарат региональной экономики введением понятия «методология формирования и планирования цепей ресурсного обеспечения региональных товарных рынков». Определены требования к методологии формирования и планирования вышеуказанных цепей через определенную структуру. Охарактеризованы виды планирования, которые являются базовыми при формировании цепей ресурсного обеспечения, с позиции горизонтов и степени детализации. Обоснованы временные, пространственные и товарные характеристики уровней планирования. Определены особенности планирования цепей ресурсного обеспечения на принципах диагностики деятельности и мотивации их участников.

Ключевые слова: цепи ресурсного обеспечения, региональные товарные рынки, экономическое развитие регионов, саморазвитие и самообеспечение регионов, планирование цепей ресурсного обеспечения, виды планирования.

This scientific article presented the need to develop and further improve the methodology of formation and planning of supply chains of regional commodity markets. The concept of «Methodology» was decomposed according to the approaches of scientific cognition, from such positions as: research tools (principles, methods, means), nature of cognition, philosophical cognition, system-activity approach, interaction (integration). The conceptual and categorical apparatus of the regional economy has been improved by introducing the concept «Methodology of formation and planning of resource supply chains of regional commodity markets», which means achieving economic development, self-development and new quality of economic development of regions based on formation and planning of resource supply chains of regional commodity markets and commodity independence of both regions and the country as well. The requirements to the methodology of formation and planning of resource supply chains of regional commodity markets through a certain structure are defined, namely: substantiation of methodology, structure of activity, characteristic of activity and time structure of activity. The types of planning (strategic, tactical, operational) are described, which are basic in the formation of resource supply chains according to horizons and the degree of detail, which will allow to carry out business processes under the condition of optimizing logistics costs. The temporal, spatial and commodity characteristics of planning levels are substantiated and it is determined that taking into account the qualitative characteristics of flows of resources and goods (chains) it is desirable to form them on a continuous basis, no gaps, preservation of temporal and spatial requirements, etc. The peculiarities of planning the chains of resource supply of regional commodity markets according to the principles of diagnostics of activity and motivation of participants are reflected, which will allow: to create favorable conditions for the formation of these chains; meet the needs of end users based on a customer-oriented approach; create opportunities for achieving resource and product independence of the regions; to achieve the ultimate goal – raising the living standards of the population.

Keywords: resource supply chains, regional commodity markets, economic development of regions, self-development and self-sufficiency of regions, methodology, planning of resource supply chains, types of planning.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сьогодення характеризується бурхливими змінами оточуючого середовища. Зміни здійснюються у всіх сферах діяльності, особливо тих, які пов'язані з виробництвом, розподілом і споживанням ресурсів та товарів. Дані сфери являють собою ланцюги регіонального забезпечення, сукупність яких, своєю чергою, становить регіональну економічну систему. Саме формування та планування означених ланцюгів дає змогу досягти самозабезпечення та саморозвитку регіонів, а також головної мети – підвищення якості життя населення країни.

Доволі важливим питанням під час дослідження регіональної економічної системи є вибір більш адаптованої до сучасної дійсності наукової методології формування та планування ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків. Саме вирішення поставлених питань визначає актуальність даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Аспектами формування та планування ланцюгів постачання займалися такі науковці, як: Л. Ларіна [1], О. Мороз [2], В. Лисюк [3], І. Коблянська [4], Л. Ковальська [5], З. Герасимчук [6], С. Гриценко [7], Є. Крикавський [8], А. Гаджинський [9], С. Гаркавенко [10]. Питаннями методології та організації наукових досліджень займалися такі вчені, як: Ю. Сурмін [12], А. Конверський [13], В. Ядов [14], М. Блауг [15], Е. Юдин [16], В. Кохановський [17], А. Мазаракі [18], І. Новокрещенов [19], А. Орехів [20], В. Андрійчук [21], О. Єрмаков [22], А. Ракитов [23].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. У роботах даних науковців розглядаються питання методології та організації наукових досліджень формування ланцюгів постачання на рівні підприємства чи суб'єкта господарювання. Однак недостатньо уваги приділяється методологічним положенням

формування та планування ланцюгів ресурсного забезпечення в рамках регіонів.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою наукової статті є вдосконалення методології формування та планування ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків.

Дана мета дала змогу сформулювати завдання, які необхідно вирішити у ході дослідження, а саме:

- здійснити декомпозицію поняття «методологія» за різними підходами наукового пізнання;
- удосконалити понятійно-категоріальний апарат регіональної економіки введенням поняття «методологія досліджень формування та планування ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків»;
- визначити вимоги до методології формування та планування ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків через певну структуру;
- охарактеризувати рівні планування відповідно до горизонтів та ступеня деталізації планування, а також за принципами діагностики діяльності і мотивації учасників;
- розробити методологічні положення щодо формування та планування ланцюгів ресурсного забезпечення на регіональних товарних ринках.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Поняття «методологія» (від грец. *μέθοδος* – метод та *λογος* – вчення) трактується як учення про наукові методи або методи окремих наук [11]. При цьому метод – це засіб, прийом теоретичного дослідження та (або) практичного здійснення будь-чого. Останні дослідження сучасних науковців вказують, що методологія спрямована на вивчення операцій, за допомогою яких формуються самі знання.

Здійснимо декомпозицію поняття «методологія» за різними підходами наукового пізнання (табл. 1).

Даний контент-аналіз демонструє, що серед учених немає єдиної думки щодо визначення даного поняття. На основі здійсненого аналізу вважаємо

Підходи до визначення терміна «Методологія»

Підходи	Трактування
3 позиції інструментів дослідження (принципи, методи, засоби)	Вчення про метод діяльності як такий, який включає принципи, методи діяльності і знання, що відображає їх [12]
	Тип раціонально-рефлексивної свідомості, спрямований на вивчення, вдосконалення і конструювання методів [13]
	Сукупність процедур дослідження, техніки, методів та прийомів збору та обробки даних [14]
	Гілка економічної науки, де розглядаються засоби, якими економісти зумовлюють свої теорії та причини, вибору тої чи іншої теорії [15]
	Вчення про структуру, логічну організацію, методи і засоби діяльності [16]
3 позиції природи пізнання	Теорія пізнання, методологія розглядає не тільки форми та методи пізнання, а й проблеми природи пізнання, відношення знань до реальності, суб'єкта та об'єкта пізнання, можливості та межі пізнання, критерії його істинності [17]
	Наука про організацію життя, у тому числі його науково-дослідницького складника [18]
	Система принципів наукового дослідження; вчення про науковий метод пізнання законів природи за допомогою сукупності методів дослідження, що застосовуються в будь-якій науці відповідно до специфіки об'єкта її пізнання [19]
	Економічна методологія: - у вузькому сенсі – сукупність економічних методів та процедур; - у широкому – методологічна історія економічної науки, дослідження стандартів економічних знань, вивчення світосутнісних орієнтирів та цінностей економістів [20]
3 позиції філософського пізнання	Методологія філософська (фундаментальна), методологія певної науки, методологія наукового дослідження [21]
	Це філософське вчення про методи пізнання [22]
3 позиції системно-діяльнісного підходу	Взаємозумовленість, взаємозв'язок і залежність систем знань та систем діяльності [23]
	Сукупність методів, принципів та прийомів, що використовуються дослідником для пізнання предметів дослідження за їх певного співвідношення і субординації [24]
3 позиції взаємодії	Один з інтеграційних механізмів науки [12]

Джерело: складено автором на основі [12–24]

необхідним надати авторське визначення даного поняття.

Методологія формування та планування ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків – це досягнення економічного розвитку, саморозвитку та нової якості економічного розвитку регіонів на основі формування та планування ланцюгів ресурсного забезпечення товарних ринків із метою ресурсної та товарної незалежності регіонів країни.

Таким чином, методологія розглядає організацію діяльності, тобто упорядкування цієї діяльності як цілісної системи, яка має визначені характеристики, структуру та враховує процес її здійснення.

Розроблення методології формування та планування ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків повинна включати вимоги на основі визначення певної структури, а саме:

1. *Обґрунтування методології.* Методологічні положення повинні базуватися на фундаментальних та прикладних розробках сучасних учених у сфері економічної теорії, регіональної економіки, теорії логістики, теорії управління і зокрема управління ланцюгами забезпечення, методах математичного моделювання та моделювання бізнес-процесів, системного аналізу, дослідження операцій (транспортних завдань) тощо.

2. *Структура діяльності.* Суб'єктами дослідження є соціоекономічні структури (регіони), а також учасники (суб'єкти) товарних ринків регіону, які

займаються формуванням ланцюгів ресурсного забезпечення та окремих його ланок. Ланцюги ресурсного забезпечення формуються на різних ієрархічних рівнях взаємодії учасників регіональних товарних ринків. Тобто йдеться про побудову організаційних форм економічної системи на макро-, мезо- та мікрорівні (рис. 1).

У даній структурі об'єктом дослідження виступають ланцюги ресурсного забезпечення на регіональних товарних ринках. Предметом дослідження – методологія формування та планування ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків. Формою діяльності є підвищення (ефективність) економічних показників учасників (суб'єктів) регіональних товарних ринків. Засобами досягнення мети є новітні інформаційні технології (наприклад, економіка знань, цифровізація тощо). Методи дослідження визначаються згідно з обґрунтуванням методології. Результатом дослідження є збалансовані плани формування ефективних ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків, а також планування їхніх окремих ланок.

3. *Характеристика діяльності.* Важливим постають питання залучення ієрархічних команд формування та планування, впровадження штовхаючої та тягнутої філософії планування ланок ланцюгів ресурсного забезпечення з урахуванням специфіки товарних ринків у кожному регіоні. Ідеологією при цьому виступає максимізація вигод (ефективність)

Держава та регіони

від просування ланцюга ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків, якості сервісу та забезпечення максимального операційного ефекту в одиницю часу (саме філософію товарного та просторового розміщення ми викладаємо у наших дослідженнях) [25; 26].

Умовами здійснення господарської діяльності щодо формування ланцюгів ресурсного забезпечення виступають такі умови: постійна та швидка зміна навколишнього середовища, постійне зростання конкуренції, зростаючі вимоги до інформаційного супроводу руху ресурсів та товарів (використання ІТ-технологій під час переміщення товарних партій), підвищення вимог до сервісу (надійність, швидкість, ефективність), зниження цін реалізації, розширення асортименти та умови зберігання матеріальних потоків.

Саме постійне зростання конкуренції є двигуном для підвищення якості ресурсів та товарів (стандартизація), їх сервісу, зниження цін, тобто підвищення конкурентоспроможності самих регіонів.

Розглянемо рівні економіки за масштабами конкуренції (табл. 2).

Розгляд даних рівнів конкурентного середовища товарних ринків дасть змогу структурувати механізми, фактори та інструменти регулювання його конкурентного статусу, що визначає конкурентні взаємовідносини: макrorівневі (частка ринку), мезорівневі (інтенсивність конкуренції на внутрішньому товарному ринку), макrorівневі (відображають загальний стан конкуренції на світовому товарному ринку).

4. *Часова структура діяльності.* Дана структура повинна враховувати такі види планування, як стратегічне, тактичне та оперативне. Крім того, у попередніх дослідженнях нами визначено завдання на різних рівнях планування, методи планування та очікуваний результат під час упровадження даних заходів. Дані види планування мають свої часові, просторові та товарні межі [25] (табл. 3).

Стратегічне планування – процес розроблення та підтримки стратегічної рівноваги між цілями та можливостями (потенціалом) ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків за умови постійних змін у зовнішньому оточенні.

Ураховуючи якісні характеристики потоків ресурсів та товарів (формування ланцюгів), бажано їх

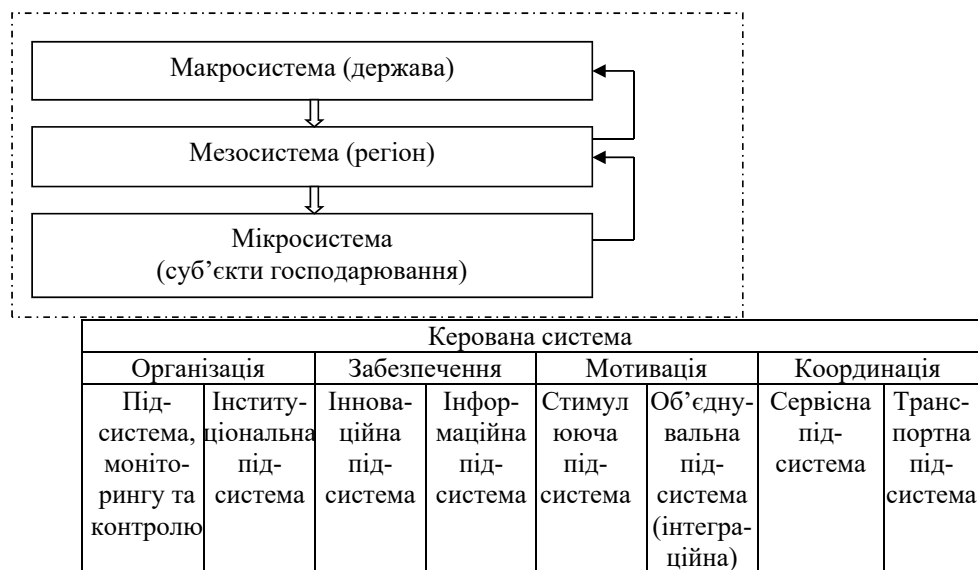

Рис. 1. Рівні економічної системи у розрізі функцій управління

Джерело: авторська розробка

Таблиця 2

Рівні економіки за масштабами конкуренції

	Масштаб конкуренції	
	Національний	Міжнародний
Мікrorівень	Конкурентне середовище окремих суб'єктів господарювання товарних ринків	Міжнародне та міжрегіональне конкурентне середовище окремого суб'єкта господарювання, який функціонує у рамках світового товарного ринку
Мезорівень	Внутрішньодержавне та регіональне конкурентне середовище. Позиція локального ринку на національному чи регіональному товарному ринку	Ринкове конкурентне середовище на основі міжрегіональної та міжнародної конкуренції. Конкурентний статус суб'єкта товарних ринків
Макrorівень	Конкурентне середовище товарних ринків або міжринкове конкурентне середовище	Міжнародне конкурентне середовище товарних ринків, використання національних та міжрегіональних конкурентних переваг, конкурентний статус товарних ринків

Джерело: авторська розробка

формуванню на умовах безперервності, відсутності розривів, збереження часових та просторових вимог.

Для цього необхідно здійснювати планування, особливо інтеграційне. Основними видами планування є стратегічне, тактичне, оперативне, які є базовими під час здійснення усіх бізнес-процесів, у тому числі й формування ланцюгів ресурсного забезпечення відповідно до горизонтів та ступеня деталізації (рис. 2).

Інтегроване планування є однією з найважливіших функцій управління ланцюгами. При цьому воно дає змогу сформувати цілі, завдання, стратегії, дії, плани, програми на основі аналізу постачань, у т. ч. на основі клієнтоорієнтованого підходу до планування ланцюгів. Інтегроване планування включає у себе організаційні, політичні, ментальні та технологічні бар'єри, які супроводжують усі процеси. Саме інтегроване планування дає змогу управляти ланцюгами ресурсного забезпечення більш ефективно.

Розглянемо особливості планування ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків (рис. 3).

Тобто, підсумовуючі вищесказане, можливо сформувати методологічні положення розбудови та планування ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків (табл. 4).

Дані методологічні положення включають такі складники, як: підходи; принципи; функції; методи дослідження; напрями; потенціал; вектори оцінки; ризики та ефекти від упровадження ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок. Дане наукове дослідження містить елементи наукової новизни, а саме: вдосконалено понятійно-категоріальний апарат регіональної економіки введенням поняття «методологія формування та планування ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків», під яким розуміється

Таблиця 3

Часові, просторові та товарні характеристики видів планування

Вид планування	Часові обмеження		Просторові обмеження	Товарні межі
	Термін	Дискретність		
Стратегічне планування	3-15 років	Рік, півріччя, квартал	Регіон (мезорівень)	Потоки ресурсів та товарів (ланцюги)
Тактичне планування	12-18 місяців	Місяць, декада, тиждень	Суб'єкти господарювання	Товарні партії (окремі ланки ланцюгу ресурсного забезпечення)
Оперативне планування	Тиждень-місяць	День, час, хвилина	Підрозділи, цехи, тощо	Окремі ресурси та товари

Джерело: авторська розробка

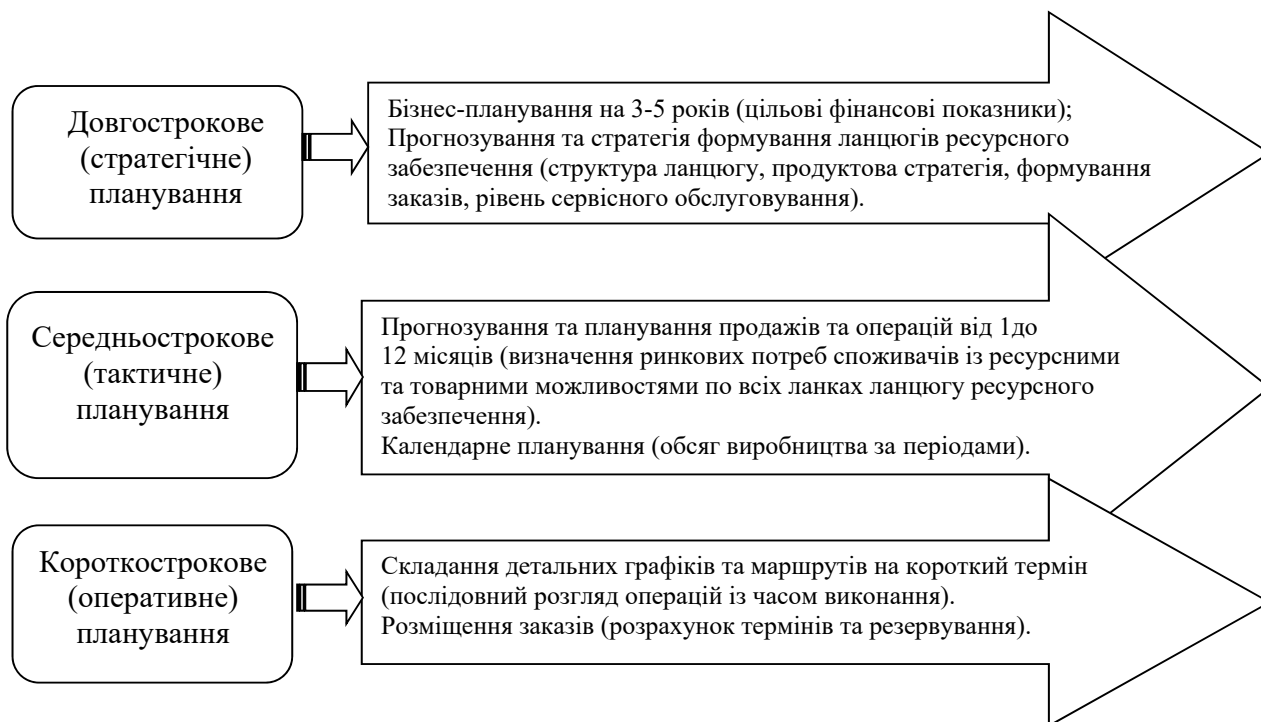

Рис. 2. Види планування під час формування ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків відповідно до горизонтів та ступеня деталізації

Джерело: авторська розробка

Рис. 3. Особливості планування ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків за принципами діагностики діяльності та мотивації їх учасників

Джерело: авторська розробка

Таблиця 4

Методологічні положення щодо формування та планування ланцюгів ресурсного забезпечення на регіональних товарних ринках

Комплексний підхід		Системний підхід					
1							
Принципи: інноваційності, інформаційності, обґрунтованості, своєчасності, зворотного зв'язку, логістизації, інтегрованості.		Принципи: системності, структурованості, розвитку, цілісності, визначеності, причинно-наслідкового зв'язку, безперервності, єдності теорії та практики.					
Функції: – функції цілепокладання; – функції моніторингу, аналізу стану, оцінки та прогнозу; – функції планування; – функції організації; – функції регулювання поточкових процесів ресурсного та товарного ринку; – функції контролю.							
Методи дослідження: монографічний, експертний, математичний, аналітичний, статистичний, моделювання, планування та прогнозування							
Напрями формування ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків: – об'єднання (інтеграція) суб'єктів регіонального відтворювального процесу; – державно-приватне партнерство; – регіональні програми, стратегії, проекти; – підвищення попиту на вітчизняну продукцію та зменшення частки імпортової продукції; – збільшення робочих місць та завантаженості підприємств; – логістично-оптові центри (ринки).		Потенціал та особливості формування ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків: – обмеженість ресурсів та товарів; – висока ресурсоемність; – збільшення виробничих потужностей та розвиток товарних ринків в умовах імпортозаміщення; – збільшення обсягів виробництва товарів; – підвищення інвестиційно-інноваційної привабливості; – розвиненість інфраструктури; – створення хабів для стратегічних видів ресурсів та товарів; – розвиненість усіх видів транспорту.					
Вектори оцінки ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків за складниками діяльності:							
Економічний	Виробничий	Інфраструктурний	Технологічний	Екологічний	Соціальний	Бюджетний	Логістичний

1
<p>Ризики щодо формування ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків Макроекономічні, природно-кліматичні, соціальні, регіональні, міжрегіональні та міжнародні, політичні, зміна кон'юнктури ринків, занепад виробничого сектору економіки, обмежені фінансові ресурси, нерозгалужена інфраструктура регіонів, девальвація національної валюти, зниження темпів економічного розвитку, форс-мажорні (COVID-19).</p>
<p>Ефекти формування ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків Можливість учасників даних ланцюгів відновлювати параметри співвідношення товарної пропозиції та платоспроможного споживчого попиту, переміщення конкурентоспроможних потоків, раціональне використання ресурсів та максимальне задоволення потреб населення.</p>

Джерело: авторська розробка

досягнення економічного розвитку, саморозвитку та нової якості економічного розвитку регіонів на основі формування і планування ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків із метою ресурсної та товарної незалежності як регіонів, так і країни у цілому. Наведено певну структуру до методології формування та планування даних ланцюгів, а саме: обґрунтування методології, структуру діяльності, характеристику діяльності та часову структуру діяльності. Охарактеризовано види планування (стратегічне, тактичне, оперативне), які є базовими під час формування ланцюгів ресурсного забезпечення відповідно горизонтів та ступеню деталізації, що дасть змогу здійснювати бізнес-процеси за умови оптимізації логістичних витрат. Обґрунтовано часові, просторові та товарні характеристики рівнів планування та визначено, що, враховуючі якісні характеристики потоків ресурсів та товарів (ланцюгів), бажано їх формувати на умовах безперервності, відсутності розривів, збереження часових та просторових вимог тощо. Відображено особливості планування ланцюгів ресурсного забезпечення регіональних товарних ринків за принципами діагностики діяльності та мотивації учасників, що дасть змогу: створити сприятливі умови для формування даних ланцюгів; задовольняти потреби кінцевих споживачів на основі клієнтоорієнтованого підходу; створити можливості для досягнення ресурсної та товарної незалежності регіонів; досягти кінцевої мети – підвищення життєвого рівня населення.

Бібліографічний список:

1. Ларіна Р.Р. Формування та забезпечення надійності регіональних логістичних систем : монографія. Донецьк : Норд-Прес, 2005. 284 с.
2. Мороз О.Д. Об'єкт, предмет та принципи регіональної логістики. С. 75–84. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/7740/1/11.pdf>.
3. Лисюк В.М., Топалова І.А. Відтворювальний принцип формування теорії ринкової логістики. *Економічні інновації*. 2018. № 67. С. 120–130.
4. Коблянська І.І. Реалізація інтегративних властивостей соціально-економічних систем із використанням логістичного підходу в управлінні. *Технології XXI сторіччя* : збірник тез за матеріалами 25-ї міжнародної науково-практичної конференції, 15–20 вересня 2019 р. Суми : СНАУ, 2019. Ч. 2. С. 55–58.
5. Ковальська Л.Л., Циганюк В.І. Логістичний менеджмент на підприємстві: особливості та напрями удосконалення. Збірник наукових праць *Луцького національного технічного університету*. 2013. Вип. 10 (38). С. 87–97.
6. Регіональні логістичні системи: теорія і практика : монографія / З.В. Герасимчук та ін. Луцьк : РВВ ЛНТУ, 2011. 264 с.

7. Гриценко С.І. Моделювання системи цінностей еколанцюга постачань як домінанта транспортно-логістичних кластерів. *Вісник економічної науки України*. 2019. № 1. С. 31–34.
8. Крикавський Є.В. Від холодної логістики до ланцюгів холодних поставок. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. *Логістика*. 2016. № 846. С. 79–84. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPL_2016_846_16.
9. Гаджинский А.М. Логистика : учебник. Москва : Дашков и КО, 2003. 408 с.
10. Гаркавенко С.С. Маркетинг : підручник. Київ : Лібра, 2002. 705 с.
11. Ушаков Д.Н. Большой толковый словарь современного русского языка. Москва, 2008. С. 452.
12. Сурмін Ю.П. Майстерня вченого : підручник для науковця. Київ, 2006. 302 с.
13. Основи методології та організації наукових досліджень : навчальний посібник / за ред. А.Є. Конверського. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
14. Ядов В.А. Стратегия социологического исследования. Москва, 2001. С. 53–54.
15. Блауг М. Методология экономической науки / пер. с англ. ; 2-е изд. Москва, 2004. С. 18.
16. Юдин Э.Г. Системный подход и принцип деятельности. Методологические проблемы современной науки. Москва : Наука, 1978. 392 с.
17. Кохановский В.П. Философия и методология науки. Ростов-на-Дону, 1999. С. 171.
18. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, апробація) : навчальний посібник / за ред. А.А. Мазаракі ; 2-е вид., доп. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011. 296 с.
19. Навчально-методичний посібник для студентів з дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» / уклад. : І.О. Новокрещенов, О.В. Бойко, І.В. Дідовець. Київ : ДЕТУТ, 2009. 175 с.
20. Орехов А.М. Методы экономических исследований. Москва, 2006. С. 38.
21. Андрійчук В.Г. Сутнісний аспект методології наукових досліджень. *Економіка АПК*. 2016. № 7. С. 87–94.
22. Єрмаков Ю.О. Основи наукових досліджень в економіці : навчальний посібник. Київ : Компрінт, 2015. 177 с.
23. Ракитов А.И. Курс лекций по логике науки. Москва : Высш. шк., 1971. 176 с.
24. Андрійчук В.Г. Сутнісний аспект методології наукових досліджень. *Економіка АПК*. 2016. № 7. С. 87–94.
25. Топалова І.А. Теоретичні основи формування логістичних ланцюгів регіональних товарних ринків. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 2 (56). С. 126–134.

References:

1. Larina R.R. (2005) *Formuvannya ta zabezpechennya nadiynosti rehional'nykh lohistychnykh system* [Formation and ensuring the reliability of regional logistics systems]. Monohrafiya. Donets'k: Nord-Pres, 284 p. (in Ukrainian)

2. Moroz O.D. *Ob'yekt, predmet ta pryntsyipy rehional'noyi lohistyky* [Object, subject and principles of regional logistics] [in Ukrainian]. Available at: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/7740/1/11.pdf>
3. Lysyuk V.M., Topalova I.A. (2018) *Vidtvoryuval'nyy pryntsyyp formuvannya teoriiy rynkovoyi lohistyky* [Reproductive principle of formation of the theory of market logistics]. *Ekonomichni innovatsiyi. IPREED NANU*, no. 67, pp. 120–130. (in Ukrainian)
4. Koblyans'ka I.I. (2019) *Realizatsiya intehratyvnykh vlastyvostey sotsial'no-ekonomichnykh system z vykorystannyam lohistychnoho pidkhotu v upravlinni* [Implementation of integrative properties of socio-economic systems using a logistical approach to management]. *Tekhnolohiyi KHKHI storichchya: Zbirnyk tez za materialamy 25-oyi mizhnarodnoyi naukovy-praktychnoyi konferentsiyi (15–20 veresnya 2019 r.)*. CH. 2. Sumy: SNAU, pp. 55–58. (in Ukrainian)
5. Koval's'ka L.L., Tsyhanyuk V.I. (2013) *Lohistychnyy menedzhment na pidpryyemstvi: osoblyvosti ta napryamy udoskonalennya* [Logistics management at the enterprise: features and directions of improvement]. *Zbirnyk naukovykh prats'. Luts'kyy natsional'nyy tekhnichnyy univertsytet*. Vol. 10 (38), pp. 87–97. (in Ukrainian)
6. Herasymchuk Z.V., Koval's'ka L.L., Khvyshchun N.V., Moroz O.D. (2011) *Rehional'ni lohistychni systemy: teoriya i praktyka: monohrafiya* [Regional logistics systems: theory and practice: monograph]. Luts'k: RVV LNTU, 264 p. (in Ukrainian)
7. Hrytsenko S.I. (2019) *Modelyuvannya systemy tsinnostey ekolantsyuha postachan' yak dominanta transportno-lohistychnykh klasteriv* [Modeling of the value chain of the supply chain as a dominant of transport and logistics clusters]. *Visnyk ekonomichnoyi nauky Ukrayiny*, no. 1, pp. 31–34. (in Ukrainian)
8. Krykavs'kyy Ye.V. (2016) *Vid kholodnoyi lohistyky do lantsyuhiv kholodnykh postavok* [From cold logistics to cold supply chains]. *Visnyk Natsional'noho universytetu «L'vivs'ka politekhnika»*. *Lohistyka*, no. 846, pp. 79–84. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPL_2016_846_16. (in Ukrainian)
9. Hadzhynskyy A.M. (2003). *Lohistyka: uchebnyk dlya vysshykh srednykh y spetsyal'nykh uchebnykh zavedenyy* [Logistics: a textbook for higher secondary and special educational institutions]. Moskva: Dashkov y KO. 408 p. (in Russian)
10. Harkavenko S.S. (2002). *Marketynh. Pidruchnyk*. Marketing. Textbook. Kyiv: Libra, 2002. 705 p. (in Ukrainian)
11. Ushakov D.N. (2008). *Bol'shoj tolkovyj slovarj sovremenogho russkogho jazyka* [Large explanatory dictionary of modern Russian]. Moskva, 452 p. (in Russian)
12. Surmin Ju.P. (2006). *Majsterniya vchenogho: Pidruchnyk dlja naukovcya* [Scientist's workshop: A textbook for a scientist]. Kyiv, 302 p. (in Ukrainian)
13. *Osnovy metodologhiji ta orghanizaciji naukovykh doslidzhenj: Navch. posib. / za red. A. Je. Konversjogho* (2010) [Fundamentals of methodology and organization of scientific research: Textbook]. Kyiv: Centr uchbovoji literatury, 2010. 352 p. (in Ukrainian)
14. Jadov V.A. (2001) *Strateghiya sotsyologhycheskogho yssledovannya* [Sociological research strategy]. Moskva, pp. 53–54 (in Russian)
15. Blaugh M. (2004) *Metodologhiya ekonomycheskoj nauky: per. s anghl. 2-e yzd.* [Methodology of economic science: lane]. Moskva, p. 18. (in Russian)
16. Judyn E.Gh. (1978) *Systemnyj podkhod y pryncyp dejatel'nosti. Metodologhycheskye problemy sovremennoj nauky* [System approach and principle of activity. Methodological problems of modern science]. Moskva: Nauka, 392 p. (in Russian)
17. Kokhanovskyy V.P. (1999) *Fylosofiya y metodologhiya nauky* [Philosophy and methodology of science]. Rostov na Donu, 171 p. (in Russian)
18. *Ekonomichni doslidzhennya (metodologhiya, instrumentarij, aprobacija): navch. posib.; za red. A.A. Mazaraki* (2011) [Economic research (methodology, tools, testing): textbook. manual]. 2-ghe vyd., dop. Kyiv: Kyjiv. nac. torgh.-ekon. un-t, 296 p. (in Ukrainian)
19. *Navchaljno-metodychnyj posibnyk dlja studentiv z dyscypliny «Metodologhiya ta orghanizacija naukovykh doslidzhenj»*. (2009) [Educational and methodical manual for students in the discipline "Methodology and organization of scientific research"]. Ukladachi: Novokreshenov I.O., Bojko O.V., Didovec I.V.K.: Vyd-vo DETUT, 175 p. (in Ukrainian)
20. Orekhov A.M. (2006) *Metodu ekonomycheskykh yssledovanyj* [Methods of economic research]. Moskva, 38 p. (in Russian)
21. Andrijchuk V.Gh. (2016) *Sutnisnyj aspekt metodologhiji naukovykh doslidzhenj* [The essential aspect of research methodology]. *Ekonomika APK*, no. 7, pp. 87–94. (in Ukrainian)
22. Jermakov Ju.O. (2015) *Osnovy naukovykh doslidzhenj v ekonomici: navch. posib. dlja stud. vyshhykh navch. zakladiv* [Fundamentals of scientific research in economics: textbook. way. for students. higher education institutions]. Nac. Un-t bioresursiv i pryrodokorystuvannya Ukrayiny. Kyiv: CP «Komprynt», 177 p. (in Ukrainian)
23. Rakytov A.Y. (1971) *Kurs lekcyj po loghyke nauky* [A course of lectures on the logic of science]. Moskva: Vyssh.shk., 176 p. (in Ukrainian)
24. Andrijchuk V.Gh. (2016) *Sutnisnyj aspekt metodologhiji naukovykh doslidzhenj*. [The essential aspect of research methodology]. *Ekonomika APK*, no. 7, pp 87–94. (in Ukrainian)
25. Topalova I.A. (2019) *Teoretychni osnovy formuvannya lohistychnykh lancjughiv rehional'nykh tovarnykh rynkiv*. [Theoretical bases of formation of logistic chains of regional commodity markets]. *Ekonomichnyj visnyk Donbasu*, no. 2 (56), pp. 126–134. (in Ukrainian)